

Ja vecāki lasa, arī bērni lasīs!

Bērniem lielāks stimuls lasīt rodas tad, ja arī mamma vai tētis to dara. Ja vecāki nelasa, tad arī bērns ņems piemēru no vecākiem un nelasīs. Labas prakses piemēri rāda to, ka jau no dzimšanas vecākiem būtu jālasa bērniem priekšā grāmatas, jāatrod laiks, ko pavadīt kopā ar bērnu un grāmatu. Laikam ejot, bērnus grāmata ieinteresēs un viņi lasīs. Ja ikdienā viņiem blakus nebūs atbalsts šai nodarbei, tad lasītprīeks ātri zudīs. Te ir novērojama atgriezeniskā saite – mamma lasa bērnam grāmatu jau kopš dzimšanas, bērns lasa grāmatas lellēm, kad bērns kļūst pieaudzis un ir jau pieaugušais, viņš lasīs grāmatas saviem bērniem. Lasītprasme un draudzība ar grāmatu ir svarīga iespēja, un mēs palīdzam saviem bērniem to atklāt un izmantot viņa nākotnes labā. Daži vecāki atzina, ka pateicoties savam bērnam un viņa ieteikumam iesaistīties lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu un jauniešu žūrija” Vecāku žūrijā, viņi atkal atsāka lasīt. Ja jau bērns ir tas, kurš ieteicis savai mammai vai tētim iesaistīties Vecāku žūrijā, tad viņš vēlas, lai visi kopā iesaistītos žūrijā un kopā lasītu un apspriestu grāmatas.

Lai ieskicētu mūsdienu vecāku lasīšanas tendences, jāpastāsta, ka valsts lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2012” piedalījās 17 tūkstoši lasītāju, kuri lasīja un vērtēja jaunākās grāmatas. Bērnu un jauniešu žūrija notiek kopš 2001. gada, bet 2012. gadā pievienojās arī Vecāku žūrija. Pavisam 1324 pieaugušie bija motivēti iesaistīties kopējā lasīšanas piedzīvojumā un īstenoja organizatoru daudzu gadu ieceru - veicināt lasīšanas tradīcijas ģimenē. Programmas organizatori – Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centrs - turpina šo programmu arī šogad. Iecerēts iesaistīt vairāk vīriešus kopīgā lasīšanā, 2012.gadā tie bija tikai 15.

Vecāku žūrijas mērķis nav lasīt jebkuru grāmatu, bet gan konkrētu grāmatu kolekciju. Vecāku žūrijas grāmatu kolekcijas sastādītāji izvēlējās grāmatas pēc šādiem kritērijiem:

- 1) daiļliteratūras grāmatas, kas stāsta par attieksmi pret bērniem;
- 2) grāmatas, kurās ietvertas pedagoģiskas atziņas, kas mudina respektēt bērna iekšējo pasauli un sniedz padomu, kā pārvarēt „augšanas grūtības”, rosina sabiedrībā diskusijas par attieksmes maiņu pret bērniem, stiprina ģimenes vērtības;

3) gan tulkotās, gan oriģinālliteratūras grāmatas, kas aplūko lasīšanas fenomenu kā personības tapšanas instrumentu.

Svarīgi, lai vecāki ne tikai no lasīšanas gūst prieku, bet arī, lai uzzina par problēmām ar kurām saskaras bērni, ģimenes savstarpējām attiecībām un to, kā izprast bērnu.

Vecāku žūrijā ietilpa šādas grāmatas:

- Ērlenna Lū „Doplers”, izdevniecība „SIA Nordisk”, 2011. gads
- Džordi Sjerra i Fabra „Kafka un ceļojošā lelle”, izdevniecība „Pētergailis”, 2011. gads
- Marks Hedons „Savādais atgadījums ar suni naktī”, „Jāņa Rozes apgāds”, 2012. gads
- Daniels Penaks „Skolas sāpes”, izdevniecība „Omnia Mea”, 2012. gads

Papildus šīm grāmatām, pieaugušie varēja lasīt kādu no bērnu un jauniešu žūrijas piedāvātajām grāmatām, lai kopā ar bērnu pavadītu kopā vairāk laika un pārrunātu izlasīto grāmatu.

Lai gūtu ieskatu par katru Vecāku žūrijas grāmatu, kas tika iekļauta kolekcijā, tika apskatīti viedokļi no aizpildītajām anketām. Šie grāmatu novērtējumi ir no žūrijas ekspertiem, kuri piešķīra attiecīgajai grāmatai pirmo vietu.

Lasītāja Zinta no Talsiem pirmajā vietā ierindoja Džordi Sjerra i Fabra grāmatu „Kafka un ceļojošā lelle”. Par grāmatu viņa saka: „Skaists un aizraujošs stāsts par mazu meiteni un notikumu viņas bērnībā. Stāsts par to, cik svarīgi saglabāt bērnībā ticību brīnumam un sargāt spēju uzticēties. Dažreiz bērni savā domāšanā ir tālu priekšā pieaugušajiem”. Žūrijas eksperti atzina, ka grāmata ir domāta tiem, kuriem lasīšana ir dzīvesveids un viņi to izbauda. Lasītāji novērtēja ne tikai grāmatas daudzveidīgo valodu, arī šīs grāmatas vizuālo noformējumu.

Daniela Penaka grāmatu „Skolas sāpes” atzinīgi novērtēja Vecāku žūrijas eksperte Ieva, kura bibliotēku apmeklēja gan Alūksnē, gan Rīgā, par grāmatu: „Sniedz ļoti precīzu ieskatu skolas jauniešu un skolas, pedagogu, arī ģimenes savstarpējās attiecībās un parāda lieliski, kā ar mīlestību un aizrautību skola var kļūt par palīgu, bet katrs „nelaimīgais” skolēns par iespēju.” Grāmatu atzinīgi novērtēja skolotāji un izteicās, ka šo grāmatu varētu izmantot kā metodisko materiālu savā darba vietā.

Grāmata, kura daudzos lasītājos izraisīja emocijas, kuras bija gan pozitīvas, bet tajā pašā laikā arī noraidošas bija Marksa Hedona grāmata „Savādais atgadījums

ar suni naktī”. Pirmo vietu šai grāmatai piešķīra Santa no Rīgas, kura savā anketā rakstīja, ka: „Savāds atgadījums ar suni naktī” lika aizdomāties par to, cik dažādi mēs uztveram pasauli un, ka cilvēki ar citādām vajadzībām nebūt nav sliktāki, vienīgi sabiedrībā valdošais vairākums viņu dzīvi izolē līdz ar to trūkst izpratnes par to. Šī grāmata man pavēra skatu uz tēmu, par kuru ikdienā pat nebiju aizdomājusies”.

Lai arī Ērlensa Lū grāmata „Doplers”, Vecāku žūrijas dalībnieku vidū izraisīja vislielākās pārdomas, bija grupa cilvēku, kuri piešķīra šai grāmatai pirmo vietu. Viena no šiem cilvēkiem ir Santa no Krimuldas, kura rakstīja, ka: „Doplers” ir asprātīga un saistoša grāmata par mūsdienu cilvēku, kas atļaujas neiekļauties sabiedrības normās. Doplera ironiskais skats un savas un citu dzīves notikumiem rosina pārdomas par patiesu un iedomātu notiekošo nozīmību”.

Apkopojot visus rezultātus, tapa kopējais Vecāku žūrijas tops:

1. vietu ieguva Džordi Sjerra i Fabra grāmata „Kafka un ceļojošā lelle”.
2. vietu ieguva Daniela Penaka grāmata „Skolas sāpes”.
3. vietu ieguva Marksa Hedona grāmata „Savādais atgadījums ar suni naktī”.

Kamēr viena daļa Vecāku žūrijas dalībnieku centās saprast, kāpēc tieši tādas grāmatas tika iekļautas kolekcijā, otra puse apgalvoja, ka grāmatas ir labas, jo tās neatstāj vienaldzīgu un labprāt tās ieteica draugiem, paziņām vai kolēģiem. Pieaugušie atzina, ka izvēlētā kolekcija, bija viņiem par grūtu. Tas pierāda tikai to, ka ikdienā pārsvarā tiek lasīta literatūra, kura ir viegli lasāma un tajā ir atspoguļotas ikdienas problēmas. Tiklīdz pieaugušais saskaras ar sarežģītāku literatūru, viņš nepārkāpj savai barjerai un visticamāk, ka grāmatu noliks malā un nelasīs.

Nav noslēpums, ka grāmatas lasa arī vīrieši. Vecāku žūrijā piedalījās arī pāris vīriešu, taču viņi anketas aizpildīja ļoti lakoniski un daudz no šīm anketām nevarēja secināt. Vienīgais secinājums ir tas, ka vīrieši lasa un prieks, ka iesaistās žūrijā.

Izpētot anketas un lasītāju viedokļus, tās varēja sadalīt divās lielās grupās. Viena grupa būtu tā, kura pirmajā vietā ierindoja grāmatu „Kafka un ceļojošā lelle” un pauda viedokli, ka grāmata „Doplers” ir neizprotama un nav lasāma. Savukārt tie, kas grāmatu „Doplers” ierindoja pirmajā vietā, brīnījās, kāpēc grāmata „Kafka un ceļojošā lelle” vispār ir iekļauta žūrijā. Priecē, ka pieaugušie ir tik dažādi, jo tas rosina diskusijas ne tikai savā starpā, bet arī katram iekšēji ar sevi.

Papētot literatūru, kādu lasa vecāku žūrijas eksperti, tika secināts, ka patīk tādas grāmatas kā Alans Aleksandrs Milns „Vinnijs Pūks”, Šarlote Brontē „Džeina

Eira”, Antuāns de Sent-Ekziperī „Mazais Princis”, Eleonora Portere „Polianna” u.c. Autori, kā Stīgs Lārsons, Stefānija Meijere, Astrīda Lindgrēna, Zenta Mauriņa, Regīna Ezera un Imants Ziedonis tika pieminēti daudzās anketās. Dažādaistu autoru kolektīvs un dažādās lasītāju gaumes atspoguļo to, ka lasītājiem patīk ne tikai bestselleru autori, bet arī latviešu autori un to darbi.

Daudziem žūrijas ekspertiem mīļākā grāmata tika norādīta kāda no vecāku žūrijas piedāvātajām grāmatām. Šāda izvēle norāda uz to, vai nu sen nav lasītas grāmatas un norādīta ir pēdējā grāmata, kura ir izlasīta un patikusi, vai arī patiešām kāda no žūrijas grāmatām ir patikusi.

Iemesli, kāpēc pieaugušie iesaistījās vecāku žūrijā bija dažādi. Vieni vēlējās atsākt lasīt, jo bija posms, kad grāmatas netika aktīvi lasītas, otri vēlējās uzzināt, kādas ir jaunākās izdotās grāmatas Latvijā, savukārt vēl kāda lasītāju grupa vēlējās palasīt nopietnāku literatūru. Ieinteresētie lasītāji nepaturēja savas domas par izlasīto grāmatu pie sevis, bet gan dalījās ar citiem un ieteica grāmatas izlasīt saviem kolēģiem, dzīvesbiedriem, citiem lasītājiem. Gala rezultātā sāka veidoties lasītāju ķēde.

Pavadiet laiku kopā ar bērniem lasot grāmatas un runājiet ar viņiem! Viņiem patīk, ja viņu viedokli uzklausa un ņem vērā.